

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. An Spes sit vel fuerit in omnibus viatoribus, etiam animabus, vel
Purgatorii?

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II

Quomodo
amittantur
Spei & Fidei.

contrarium Spei, quo casu excepto, per nullum peccatum amittitur Spes, nisi per actum sibi contrarium, desperationem scilicet, quemadmodum habitus Fidei non amittitur nisi per hæresim, Caritas autem per quodcunque peccatum mortale destruitur.

XI.
Actus ali-
quis Fidei
naturâ prior
omni actu
Spei, &
Charitatis.

Quinta conclusio: Si actus ipsi inter se conferantur, aliquis actus Fidei est prior, saltem naturâ, omni actu Spei & Charitatis: Actus verò Spei, licet non sit necessarium ut præcedat actum Charitatis, communiter tamen aliquis actus Spei prior est actu Charitatis. Prima pars ex eo constat, quod cum objecta Spei & Charitatis sint aliquid revelatum, debent ante actus earum per Fidem proponi; ergo actus Spei debet esse prior, saltem naturâ, imo sæpè est prior tempore, quamvis id non sit necessarium.

XII.

Secunda pars probatur; non est enim cur homo, qui per actum Fidei sibi proponit Deum esse

summum bonum, & summo amore dignum, non possit statim ante actum Spei eum amare, ut est bonus in se, quin recordetur beatitudinis, ut illam speret; ergo tum poterit esse actus Charitatis ante actum Spei. Tertia pars etiam probatur, ille enim qui de novo convertitur ad Fidem, postquam credit bona supernaturalia, quæ illi promittuntur, movetur ad illa amore concupiscentiæ, deinde erigitur in Spem illorum, & tandem excitatur ad perfectum amorem amicitie illius, qui talia bona promisit, & largitur: nam Spes, ut supra dicebamus cum D. Thoma, art. 8. excitat amorem illius à quo bonum aliquod speramus. Cum igitur homines ita proni sint ad proprium commodum, verisimile est hoc imperfecto amore concupiscentiæ communiter excitari eos, & disponi ad amorem perfectum Charitatis, tanquam ab imperfectioribus ad perfectiora procedentes.

Ostenditur
dari posse
actum Cha-
ritatis ante
actum Spei.

Quare actus
Spei plerum-
que præcedat
actum Cha-
ritatis.

DISPUTATIO TRIGESIMA SECUNDA.

De subjecto Spei.

QVÆ ad reliquas causas pertinent communia Spei sunt cum Fide & aliis habitibus supernaturalibus; finis namque est Deus ut à nobis sperandus, cum ad hoc infundatur Spes, ut in Deum tanquam in supremam felicitatem tendamus: causa verò formalis intrinseca Spei, cum ipsa sit forma non potest esse alia, quam ejus essentia, extrinseca ejus forma est Caritas, quæ forma dicitur omnium virtutum: cum etiam Spes, de qua loquimur, sit habitus per se infusus, & non acquisitus, efficiens principale est Deus eum infundens & augens sive mediis Sacramentis tanquam instrumentis, sive cum homo propriis actibus se disponit, ad quos actus concurrat nostra voluntas & habitus. De causâ etiam materiali proximâ nihil dicendum, cum constet eam esse voluntatem. Solum ergo disputandum restat de causâ remotâ, personis scilicet, in quibus reperiri potest, Angelis nimirum & hominibus, vel viatoribus, vel qui sunt in termino, beatis scilicet & damnatis.

SECTIO PRIMA.

An Spes sit, vel fuerit in omnibus viatoribus, etiam animabus Limbi, vel Purgatorii?

I.
Illi, qui in
hac vitâ
dequunt, ha-
bent virtu-
tem Spei.

VIATORES qui adhuc sunt in hac vitâ, vel sunt iusti, de quibus nulla est difficultas; quidquid enim in Scripturis de Spe dicitur, vel his, vel nullis convenit, utpote quos

Deus regeneravit in spem vivam; Primâ Petri c. 1.

& qui gloriantur in spe gloria filiorum Dei: Ad Rom. c. 5. in quæ verba D. Anselmus, ait, Magnam esse gloriam per fidem ac spem in numerum filiorum Dei adscribi: & Origenes lib. 4. in Epist. ad Rom. ostendit Apostolum loqui de Spe gloria; quam, inquit, habent hi, quibus est dictum, Beati mundi corde, quia ipsi Deum videbunt; quod licet de actu ab aliquibus intelligatur, illud tamen Tridentini sess. 6. c. 7. intelligendum videtur de habitu, dum dicit, in justificatione infundi simul, Fidem, Spem, & Charitatem. Nec obstat Beatissimam Virginem, & Apostolos certò scivisse suam beatitudinem; adhuc enim ipsis erat bonum arduum,

Parè hoc et
divinis Lit-
ris ostendi-
ditur.

Quid de vici-
oribus, qui
in peccato
sunt, existi-
mandum
quoad Spem.

ardum, & nondum possidebatur: vel vistorum peccatores, & hos, si Fide careant, Spe etiam carere diximus, præsertim quoad actum, deest namque illis propositio debita objecti supernaturalis, quæ per Fidem fit, nec aliter esse poterit certa, qualis esse debet actus Fidei infusæ. Fortè tamen habere poterunt actum Spei acquisitæ, qui à Fide infusâ, non pendeat juxta supra dicta, at habitum etiam acquisitum per quem se faciles sentiant ad eadem speranda, quæ antequam in hæresim prolaberentur, sperabant.

II. Fideles omnes, quantumvis in mortali existant, dummodo actum Spei contrarium non aliciant, habent virtutem Spei.

Prima Conclusio: In viciatoribus fidelibus in mortali existentibus reperitur Spes, dummodo actum illi contrarium desperationis non habuerint: ita Theologi communiter; imò ex iis nonnulli affirmant erroneum esse illud negare, eo quòd Tridentinum supra, actum Spei in peccatore constituat dum se disponit ad justificationem, & capite 8. definit metu gehennæ hominem confugere ad Dei misericordiam; nemo autem potest confugere sine Spe: Colligitur etiam ex Ecclesiastici c. 31. *Fili peccasti, non adicias ultra, sed & de pristinis deprecare, ut tibi dimittantur*; ergo peccator habere potest actum Spei, quo veniam peccatorum speret.

III. Ratio cur in peccatoribus non desperatis sit Spes.

Ratio est, quia cum beatitudo consequenda à viciatoribus, sit bonum arduum, & ad illam etiam necessaria sit peccatorum remissio, necesse est ut peccator fidelis erigatur per actum Spei ad consecutionem tanti boni, & consequenter ad sperandam peccatorum veniam, tum ut medium, tum ut per hunc actum una cum aliis se disponat ad justificationem.

IV. Datur etiam habitus Spei in peccatoribus fidelibus.

Quod verò attinet ad habitum Spei, licet non sit ita certum esse in iis habitum Spei, Vega tamen lib. 9. c. 38 dicit esse communem omnium Theologorum sententiam, & videtur D. Thomæ hic, art. 3. & Durandi Dist. 26. q. 3. & aliorum, qui absolute aiunt Spem esse in peccatoribus fidelibus, intelligi etiam dum actum Spei non eliciunt.

V. Videtur probetur dari habitum Spei in peccatore fidei.

Probari communiter solet, nam in peccatore fideli potest esse actus Spei; ergo & habitus, qui talem actum eliciat: consequentia patet, quamdiu namque non amittit objectum formale Spei, non amittitur habitus, sicut non amittitur habitus Fidei. Quemadmodum ergo habitus Fidei semel infusus non amittitur, nisi per hæresim, ita habitus Spei, etiam in peccatore, nisi per desperationem.

VI. De lazarus mens S. Augustini, dum dicere videtur, peccatorum non posse sperare.

Objicies primò, Auctoritatem S. Augusti, in Psalm. 31. post medium dicentis, *Quomodo mala conscientia tota in desperatione est, sic bona tota in spe*; ergo peccator ob malam conscientiam non potest elicere actum Spei. Respondetur primò, loqui ibi sanctum Doctorem de Spe formatâ, quæ non manet in peccatore. Resp. secundò, solum illic significare, desperationem sæpè effectum esse malæ conscientie, juxta illud Sapient. c. 17. v. 10. *Cum sit enim timida nequitia, dat testimonium condemnationis: semper enim præsumit sava perturbata conscientia.*

VII. Quomodo virtutes morales destruitur Charitate destruitur, non tamen destruitur habitus Spei.

Objicies secundò: Destructâ Charitate per peccatum, simul etiam corrumpuntur omnes virtutes morales infusæ; ergo etiam Spes, quæ nobilior est illis, & refidet in voluntate, sicut illæ. Respondeo negando consequentiam, disparitas est primò impossibilitas habitus Charitatis cum peccato mortali, non autem habitus Spei. Secundò quoad virtutes morales infusæ, quia actus illarum non sunt dispositiones per se ne-

cessariæ ad justificationem, & ideo ut peccator possit eos habere, sufficit quòd habeat paratum supernaturale Dei auxilium ad illos eliciendos, at verò cum actus Spei sit dispositio per se requisita, hinc fit quòd connaturalius eam habere possit peccator, tanquam quid necessarium ad salutem ut principium illius relinquatur, habitus scilicet Spei, sicut & Fidei, ut per utriusque habitum facilius disponatur, maxime cum peccatum mortale illis non opponatur, unde manere possunt quantumvis corrumpantur virtutes morales infusæ.

Differentia inter Spem & virtutes morales.

Restat ut de animabus Purgatorii, & in Limbo aliquid dicatur: De quibus ratio dubitandi esse potest: primò, quia in Purgatorio sunt omnino certæ & securæ de suâ beatitudine, ut definitum est à Leone X. contra Lutherum, qui antequam negaret Purgatorium, animas in illo dicebat posse mereri & demereri, quia nondum erant in termino, nec securæ de suâ salute. Igitur cum omnimoda certitudine videtur stare non posse Spem. Secundò quia animabus Purgatorii debita est gloria, utpote habentibus illam in radice & semine, quod est gratia, quam inamissibiliter possident. Confirmatur primò, quia sicut Beati non possunt propriè habere Spem respectu gloriæ corporis, quia debita est beatitudini animæ, quam possident, ita similiter neque existentes in Purgatorio habere poterunt propriè Spem respectu beatitudinis, quia debetur gratiæ, quæ est semen gloriæ. Confirmatur secundò ex illo Isaia cap. 38. v. 18. *Non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam.*

VIII. Quid de animabus Purgatorii censendum quoad actum & habitum Spei.

Rationes varia contententes in animabus Purgatorii non dari Spem.

Secunda conclusio: In animabus Purgatorii reperitur Spes, tum quoad actum, tum etiam quoad habitum: ita D. Thomas articulo tertio, & ejus interpretes. Bellarm. lib. 2. de Purg. c. 4. & sufficienter probatur unicâ ratione D. Thomæ, quòd nimirum adhuc beatitudo sit ipsis futura à Deo. Nec certitudo tollit motivum sperandi, ut dictum est de Beatissima Virgine & Apostolis, ergo. Confirmatur, quia est in illis virtus Fidei, ut supra Disputatione 19. sect. 1. dixi, tum quoad actum, tum quoad habitum; ergo & Spes, cum non sit unde tollatur, ut magis constabit ex solutione rationum dubitandi. Hinc etiam inferitur, in Patribus Limbi fuisse Spem, ut docet Magister dist. 26. Non tamen datur Spes in pueris decedentibus sine baptismo, quia hi absolute numerandi sunt inter damnatos, quibus impossibilis est beatitudo supernaturalis.

IX. Spes in animabus in Purgatorio detentis reperitur.

Quomodo in iis spes existat.

In Patribus in Limbo olim fuisse Spem: non tamen jam est in pueris sine baptismo decedentibus.

Ad primam rationem dubitandi, constat ex dictis supra, certitudinem & securitatem non tollere rationem spei. Ad secundam concessio antecedente, negatur consequentia: disparitas est, quia gloria corporis diverso modo est debita beatitudini essentiali, quam gratiæ debetur beatitudo; illi enim ita est debita ex naturâ rei, ut nisi per potentiam Dei absolutam impediatur, ab illâ non secus quam à Sole lux, vel ab animâ intellectus, per naturalem resultantiam sit emanatura: at verò beatitudo essentialis, licet per modum præmii debita sit iustis & habentibus gratiam, utpotè filiis adoptivis, non tamen iis ita confertur, nec procedit à gratia sicut gloria corporis à beatitudine animæ, sed potius ex fidelitate & promissione, quæ ideo adhibita est à Deo, ac nostris operibus adjuncta: & per hæc etiam patet ad primam confirmationem.

X. Solvuntur argumenta contra Spem in animabus Purgatorii reparatam.

Disparitas inter gloriæ corporis, & essentialem.

Ad secundam respondeo locum illum intelligi posse vel de inferno, ubi nulla est Spes, vel de Limbo,

XI. Explicatur dictum illud de Limbo,

TOM. II.

Isaia circa
Spem Patrii
in Limbo.

de Limbo, tum verò dicendum sermonem ibi esse de Spe habendi Messiam pro filio, quæ jam non poterat esse in illis, licet habere potuerint Spem beatitudinis, ut supra dixi.

SECTIO SECUNDA.

An in damnatis sit, vel esse possit
Spes beatitudinis?

I.
In damnatis
nec reperitur
actus, nec
habitus Spei
infusa.

Cui in dam-
natis dari
negueat
Spes.

Beatitudo
ipsa est de
lege ordina-
ria impossi-
bilis.

II.
Cui magis
esse possit Fi-
des in dam-
natis, quam
Spes.

III.
Declaratur
quare Spes
magis in re-
pugnet,
quam Fides.

Quid si quis
alteri spe-
rare possit
beatitudi-
nem.

IV.
Potest habi-
tus Spei di-
vinitus re-
periri in da-
mnatis.

QUOAD priorem partem, ut certum tenendum est cum D. Thoma hic, art. 3. & communi Theologorum: in damnatis neque esse actum neque habitum Spei infusæ; & quidem quoad habitum patet, cum enim sit propter actum, & hic in illo statu sit omnino impossibilis, ut modo probabo, non est cur talis habitus in iis à Deo conservetur. De actu itaque probatur, tum quia in illis non manet, ut supra Disputatione 19. dixi, Fides infusa, sine qua stare non potest Spes: tum quia ut ait D. Thom. Corp. artic. cum damnati certi sint de perpetuitate suæ pœnæ; hoc enim pertinet ad maximum complementum miseræ, quod nimirum sciunt se ab ea nunquam liberandos (sicut certitudo felicitatis nunquam amittendæ est magna illius pars, & sine qua non est perfecta) hinc fit ut Spes non possit esse in illis, cum bonum futurum respiciat, quod in illis est impossibile, saltem secundum legem ordinariam à Deo stabilitam, in ordine ad quam defumenda est possibilitas & futuritio boni, quod est objectum Spei. Adde Deum iis denegare omnem concursum supernaturalem, sine quo actus Spei elici non potest.

Quæres: Quo sensu Divus Thomas art 3. ad 2. dixerit magis posse esse Fidem in damnatis, quam Spem: ratio dubitandi est, quia Fides & Spes supernaturalis non manent in damnatis, ut vidimus: Spes autem acquisita non est cur manere non possit, sicut & Fides acquisita perseverat. Quod majorem vim habet in eorum opinione, qui putant esse actum Spei, si quis alteri speret beatitudinem, nam licet sibi sperare non possit, nulla tamen apparet repugnantia, quin alteri viatori eam speret, sicut dives ille epulo, qui ex Spe videbatur præcavere fratribus, ne damnarentur.

Respondetur, licet in damnatis sit Fides acquisita, nullus tamen honestus actus Spei acquisita, sicut neque alius honestus in illis esse potest, eo quod juxta communem Theologorum sententiam, nullum congruum auxilium damnatis ad bene operandum conceditur, ut cum alijs affirmat Valquez 1. parte, quæst. 64. art. 3. d. 141. Deinde, & præcipue, cum sciant pœnam suam fore æternam, non possunt apprehendere bonum illud proprium futurum, neque etiam id sperare Spe acquisitâ, ex quocumque motivo. Si verò beatitudo aliorum esset objectum Spei ut aliorum, ex hac parte non deficeret Spes in damnatis, supra tamen probavimus bona aliorum non esse objectum Spei, nisi ut aliquo modo nostra, quod nihilominus in damnatis locum habere non potest.

Non tamen implicat, quin per divinam potentiam in damnatis reperitur Spes quoad habitum; imo si Deus damnato alicui revelaret eum esse ab illo statu aliquando liberandum, elicere posset actum Spei, quo speraret suam beatitudi-

nem, sed in hoc casu non esset proprie damnatus. Ad id quod de antiquâ Traiani fertur precibus Divi Gregorii ex inferno liberatâ, respondet Divus Thomas in additionibus ad quæstionem 71. art. 5. ad 5. Traianum non fuisse verè damnatum, sed ejus animam speciali privilegio propter preces Divi Gregorii prævias, fuisse post mortem in loco aliquo detentam, donec precibus suffus ad vitam revocaretur, ut penitentiam ageret. Quod etiam de alijs, quorum animæ à nonnullis liberatæ dicuntur ex inferno, afferendum.

Multò tamen verior est eorum sententia, qui hujus rei difficultatem disquirentes, hanc de Traiano historiam non modò ut commentum rejiciunt, & falsitatis clarè arguunt, sed ut errorem etiam damnant: ita Canus 11. de locis, c. 2. Soto in 4. dist. 45. quæst. 2. art. 2. Medina 3. parte, quæst. 52. art. 6. Bellarminus tom. 2. controvert. 3. de purg. lib. 2. cap. 8. Suarez 3. parte, Tom. 2. dist. 43. Sect. 3. §. Ad alia verò exempla: Valentia 3. parte, d. 11. quæst. 1. p. 2. & 2. d. 3. quæst. 2. p. 8. Victoria relect. 1. qui eam dicit esse fabulam, fide indignam: Denique illam refutat Baronius Tomo. 2. Annalium, in fine imperii Traiani, & latius Tomo 8. anno Christi 604. & Gregorii, decimo quarto: apud quos, qui hanc historiam curiosius addifcere cupiunt, fusè relatum & rejectam videre possunt.

SECTIO TERTIA.

An Deus alicui revelare possit suam
damnationem?

DIVUS Bonaventura in 1. dist. 48. disp. 1. circa literam, & Altifio. apud Valentiam hic, quæst. 4. punct. 1. negant: quibus favere videntur D. Thomas in 1. dist. 48. q. 1. a. 2. ad 2. ubi ait id esse quasi impossibile: Gregorius ibidem, & Gabriel quæst. 68. hac de re sunt dubii. Denique Valentia quæst. de Spe, p. 4. ad 3. tunc saltem ait implicare prædictam revelationem, quando simul revelaretur damnationem esse futuram propter ultimum peccatum desperationis. Alios refert Bannez infra quæst. 22. ubi pro utrâque parte plures rationes congerit.

Probatur primò: Quia Deus non potest revelare alicui peccatum futurum, ab ipso committendum; ergo nec suam damnationem, quæ futura est propter peccatum: Antecedens probatur, si enim alicui revelaret peccatum furti exempli gratia, sequeretur hæc implicatio, quod teneretur ille non furari, quia est peccatum, & teneretur furari, ne scientia Dei redderetur fallibilis; & quilibet tenetur ad id, quod est necessarium ut scientia Dei impleatur.

Confirmatur primò: Deus siquidem non potest hominem in eum statum adducere, ut nequeat non peccare, sed hoc faceret per talem revelationem, ergo: Patet minor, si enim credat revelationem esse certam, ut debet, oppositum apprehendet ut impossibile; ergo non poterit ad id ita apprehensum, actu efficaci media applicare, quod tamen requiritur, ut peccatum illud ulimum evitet, propter quod revelatur futura damnatio. Dices poterit oblivisci hujus revelationis, & hoc modo liberè peccare. Respondet, verum quidem id esse, sed hoc est per accidens,

Quid de ani-
mâ Traiani
sentias S.
Thomas.

V.
Alii hanc
de Traiani
animâ hi-
storiâ, ut
commenti-
tiam regi-
ciunt.

Eam clarè
refutat Ba-
ronius.

I.
Primo sci-
entia dicit,
non posse
Deum cul-
quam suam
revelare
damnatio-
nem.

II.
Ratio est
primò, quia
hinc teneretur
quis ad
contradictio-
ria.

III.
Præterea se-
queretur, in-
quisunt, ho-
minem illum
non posse non
peccare.